

پاسخ به شبهه طول عمر امام زمان (عج) / افرادی با عمر طولانی در تاریخ

بر اساس شواهد و قرائن تاریخی که در میان ادیان و ملل مختلف پذیرفته شده است، در طول تاریخ کسان زیادی وجود داشته‌اند که به عمرهای طولانی حتی بیش از هزار سال دست یافته‌اند.

بر اساس شواهد و قرائن تاریخی که در میان ادیان و ملل مختلف پذیرفته شده است، در طول تاریخ کسان زیادی وجود داشته‌اند که به عمرهای طولانی حتی بیش از هزار سال دست یافته‌اند.

به گزارش خبرنگار مهر، متن زیر برشی از کتاب «معرفت امام زمان» اثر ابراهیم شفيعی سروستانی است که در ادامه می‌خوانید؛

عمر طولانی امام مهدی (ع)

یکی از ویژگی‌های امام مهدی (ع) بهره‌مندی از عمر طولانی است. با توجه به اهمیت ویژگی یاد شده و نظر به پرسش‌هایی که در این زمینه مطرح می‌شود، این ویژگی را به طور مستقل بررسی می‌کنیم:

۱. پیش‌بینی عمر طولانی امام مهدی (ع)

موضوع طولانی بودن عمر آخرین پیشوای معصوم از سال‌ها پیش از تولد آن امام در روایت‌های اسلامی مطرح شده بود و ائمه معصومین (ع) برای برطرف ساختن هرگونه شک و تردید در این زمینه، عمر طولانی پیامبران پیشین را به مردم یادآور می‌شدند و به آنها گوشزد می‌کردند که داشتن عمر طولانی، در تاریخ انبیا و اولیای الهی امری بی‌سابقه نیست.

در روایت‌های متعددی که در آنها به شباهت امام مهدی (ع) با پیامبران الهی اشاره شده است، بر شباهت امام مهدی (ع) و برخورداری آن حضرت از عمر طولانی تأکید شده است. از جمله در روایتی که از امام سجاد (ع) نقل شده، آمده است:

فِي الْقَائِمِ سُنَّةٌ مِنْ نُوحٍ وَ هِيَ طَوْلُ الْعُمْرِ. [۱]

در قائم سنتی از نوح است و آن داشتن عمر طولانی است.

در یکی از روایت‌هایی که در این زمینه وارد شده است، امام صادق (ع) می‌فرماید:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذِكْرُهُ أَدَارَ فِي الْقَائِمِ مِثْلَ ثَلَاثَةِ أَدَارِهَا لِثَلَاثَةِ مِنَ الرُّسُلِ: قَدَرِ مَوْلِدِهِ تَقْدِيرَ مَوْلِدِ مُوسَى (ع)، وَ قَدَرِ غَيْبَتِهِ تَقْدِيرَ غَيْبَةِ عِيسَى (ع)، وَ قَدَرِ إِطْأَاءِهِ تَقْدِيرَ إِطْأَاءِ نُوحٍ (ع)، وَ جَعَلَ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عُمْرَ الْعَبْدِ الصَّالِحِ أَعْنَى الْخِضَرِ (ع) دَلِيلًا عَلَى عُمْرِهِ. [۲]

خداوند متعال، سه ویژگی از سه نفر از پیامبران را در قائم ما قرار داده است: ولادتش را همچون ولادت موسی (ع)، طولانی بودن غیبتش را همچون طولانی بودن غیبت عیسی (ع) و عمر او را همچون عمر نوح (ع) [طولانی] قرار داده است. خداوند به بنده صالح خود (خضر (ع)) عمر طولانی داد تا دلیلی بر طولانی بودن عمر او (قائم) باشد.

آن حضرت در ادامه همین روایت، در توضیح این مطلب که چگونه خداوند عمر طولانی حضرت خضر (ع) را دلیلی بر عمر طولانی حضرت قائم (ع) قرار داده است، می‌فرماید:

وَأَمَّا الْعَبْدُ الصَّالِحُ أَعْنَى الْخِضَرِ (ع) فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَا طَوَّلَ عُمْرَهُ لِيُؤَيِّدَ قَرَرَهَا لَهُ وَ لَا لِكِتَابٍ تَرَّلَ عَلَيْهِ، وَ لَا لِشَرِيعَةٍ يَنْسَخُ بِهَا شَرِيعَةً مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ (ع)، وَ لَا لِإِمَامَةٍ يُلْزَمُ عِبَادَةُ الْإِقْتِدَاءِ بِهَا، وَ لَا لِطَاعَةٍ يَفْرَضُهَا، بَلْ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا كَانَ فِي سَائِقِ عِلْمِهِ أَنْ يُقَدَّرَ فِي عُمْرِ الْقَائِمِ (ع) فِي أَثَامِ غَيْبَتِهِ مَا يَقْدُرُهُ وَ عِلْمَ مَا يَكُونُ مِنْ إِنْكَارِ عِبَادِهِ بِمِقْدَارِ ذَلِكَ الْعُمْرِ فِي الطَّوْلِ، طَوَّلَ عُمْرَ الْعَبْدِ الصَّالِحِ مِنْ غَيْرِ سَبَبٍ أَوْجَبَ ذَلِكَ إِلَّا لِغِلَّةِ الْإِسْتِدْلَالِ عَلَى عُمْرِ الْقَائِمِ (ع) لِيَقْطَعَ بِذَلِكَ حُجَّةَ

و اما [دلالت عمر طولانی] بنده صالح [خدا، حضرت] خضر (ع) [بر عمر طولانی حضرت قائم (ع) به این گونه است:] خدای تعالی عمر او را طولانی قرار داد نه برای اینکه در آینده پیامبر شود، و نه برای اینکه کتاب [آسمانی] بر او نازل گردد، و نه برای اینکه دین جدیدی بیاورد که دین پیامبران گذشته را نسخ کند، و نه برای اینکه به پیشوایی برگزیده شود تا بندگان از او پیروی کنند، و نه برای اینکه تکلیف و وظیفه ای را بر او واجب کند، بلکه خدای تعالی بر اساس علمش می دانست که قائم (ع) در دوران غیبتش عمری طولانی خواهد داشت و می دانست که بندگان این طولانی بودن عمر را منکر می شوند، به این دلیل عمر بنده صالحش [خضر] را بی هیچ علتی طولانی کرد تا دلیلی برای اثبات عمر [طولانی] قائم (ع) باشد و راه هرگونه عذر و بهانه بر دشمنان بسته شود. تا برای مردم در نزد خداوند حجتی نباشد.

در برخی روایات، امامان معصوم (ع)، با توجه دادن مردم به عمر طولانی حضرت نوح (ع)، زمینه هرگونه شک و تردید در عمر طولانی حضرت صاحب الامر (ع) را برطرف می ساختند. در یکی از این روایت ها از امام صادق (ع) چنین نقل شده است:

ما تُنْكِرُونَ أَنْ يُمِدَّ اللَّهُ لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ فِي الْعُمْرِ كَمَا مَدَّ لِنُوحٍ (ع) فِي الْعُمْرِ. [۴]

چرا انکار می کنند که خداوند عمر صاحب این امر را طولانی می کند، همان طور که عمر نوح خدا بر او باد را طولانی کرد.

۲. پیشینه گفت وگو درباره عمر طولانی امام مهدی (ع)

عالمان و محدثان بزرگوار شیعه، با توجه به پرسش ها و شبهه هایی که در مورد عمر طولانی امام عصر (ع) مطرح می شده است، از دیرباز به موضوع یادشده توجه کرده و باب یا ابوابی از کتاب های خود را به آن اختصاص داده اند.

شیخ صدوق (ره) (م ۳۸۱ ه . ق) که در سال های آغازین غیبت کبرا می زیسته است، در بابی مستقل از کتاب کمال الدین و تمام النعمة به این موضوع پرداخته و در ضمن شش روایت و چندین حکایت تاریخی از برخی دراز عمران (معمّرين) تاریخ یاد کرده است. [۵]

شیخ مفید (ع) (۳۳۶ ۴۱۳ ه . ق) در فصل ششم از کتاب الفصول العشرة فی الغيبة شبهه طول عمر حضرت صاحب الامر (ع) را مطرح کرده و از راه های مختلف به آن پاسخ داده است. [۶]

شیخ طوسی (ره) (م ۴۶۰ ه . ق) نیز یک بار در اوایل کتاب الغيبة و در قالب پرسش و پاسخ و یک بار [۷] در اواخر این کتاب و با ذکر چند روایت به این موضوع اشاره کرده است. [۸]

علامه مجلسی (ره) (م ۱۱۱۰ ه . ق) بخش قابل توجهی از ابواب مربوط به تاریخ امام دوازدهم را به بیان اخبار معمّرين تاریخ اختصاص داده است. [۹]

در سال های اخیر هم کتاب های متعددی در این زمینه تألیف و منتشر شده است. [۱۰]

۳. پاسخ به شبهه طول عمر امام مهدی (ع)

پاسخ هایی را که در کتاب های مختلف به شبهه طول عمر امام مهدی (ع) داده شده است، می توان به شرح زیر دسته بندی کرد:

وجود افرادی با عمرهای طولانی در گستره تاریخ

با توجه به این جمله معروف که می گوید: «محکم ترین دلیل بر امکان چیزی، واقع شدن آن است» [۱۱] بسیاری از کسانی که از گذشته تا کنون درباره اثبات طول عمر امام مهدی (ع) کتاب یا مقاله نوشته اند، یکی از دلایل اصلی خود را وجود موارد فراوانی از افراد دارای عمرهای طولانی در گستره تاریخ، قرار داده اند.

بر اساس شواهد و قرائن تاریخی که در میان ادیان و ملل مختلف پذیرفته شده است، در طول تاریخ کسان زیادی وجود داشته اند که به عمرهای طولانی حتی بیش از هزار سال دست یافته اند. از آن جمله می توان به افراد زیر اشاره کرد:

۱. حضرت آدم (ع): ۹۳۰ [۱۲] تا ۱۰۳۰ سال؛ [۱۳]
۲. حضرت حوا (س): ۹۳۱ تا ۱۰۳۱ سال؛ [۱۴]
۳. شیث پسر آدم: ۹۱۲ [۱۵] تا ۱۰۴۰ سال؛ [۱۶]
۴. آنوش پسر شیث: ۹۰۵ [۱۷] تا ۹۶۰ سال؛ [۱۸]
۵. قینان پسر انوش: ۹۱۰ [۱۹] تا ۹۲۰ سال؛ [۲۰]
۶. مهلائیل (مَهْلَائِيل) پسر قینان: ۸۰۰ [۲۱] تا ۸۹۵ سال؛ [۲۲]
۷. یرد (یارد) پسر مهلائیل: ۹۶۲ سال؛ [۲۳]
۸. اخنوخ (خَنُوح) پسر یرد: ۳۶۵ سال؛ [۲۴]
۹. متوشالخ (مَتُوشَلِّخ) پسر اخنوخ: ۹۶۰ [۲۵] تا ۹۶۹ سال؛ [۲۶]
۱۰. لَمک پسر متوشالخ: ۷۷۷ [۲۷] تا ۷۹۰ سال؛ [۲۸]
۱۱. نوح پسر لمک: ۹۵۰ [۲۹] تا ۲۴۵۰ سال؛ [۳۰]
۱۲. سلیمان العادی: ۷۱۲ سال؛ [۳۱]
۱۳. لقمان العادی: ۳۵۰۰ سال؛ [۳۲]
۱۴. ولید پسر رَیان (عزیر مصر که با حضرت یوسف (ع) هم عصر بوده است): ۷۰۰ سال؛ [۳۳]
۱۵. دومغ (جد عزیر مصر): ۳۰۰۰ سال؛ [۳۴]
۱۶. رَیان پسر دومغ (پدر عزیر مصر): ۱۷۰۰ سال؛ [۳۵]
۱۷. شداد پسر عاد: ۹۰۰ سال؛ [۳۶]
۱۸. دوید بن زید بن نهد: ۴۵۰ سال. [۳۷]
۱۹. عبید بن شریة الجرهمی: ۳۵۰ سال؛ [۳۸]
۲۰. ذوالاصبع العدوانی: ۳۰۰ سال؛ [۳۹]

علی محمد علی دخیل در کتاب خود، نام های بیش از دویست نفر از دراز عمران (معمّران) تاریخ را که بین ۱۳۰ تا ۲۶۰۰ سال عمر کرده اند، برمی شمارد. [۴۰] یکی دیگر از نویسندگان معاصر نیز در کتابش، بیش از سی نفر از کسانی را که تا ۷۰۰ سال عمر داشته اند، معرفی کرده است. [۴۱]

در ادبیات کهن عرب نیز کتاب های متعددی با عنوان المعمّرون یافت می شود که در آنها به نام های کسانی از عرب و غیر عرب که عمرهای طولانی بیش از ۱۲۰ سال داشته اند، اشاره شده است. یکی از معروف ترین این کتاب ها، کتاب المعمرون و الوصایا اثر ابوحاتم سهل بن محمد سجستانی (م ۲۵۰ ه . ق) است. [۴۲]

با توجه به فهرست طولانی اسامی افرادی که در گستره تاریخ از ابتدای آفرینش تا سده های اخیر به عمرهایی چند برابر عمر متوسط انسان ها دست یافته اند، می توان نتیجه گرفت که داشتن عمر طولانی امری غیر ممکن و بی سابقه نیست و از نظر عقل و منطق کاملاً قابل تصور است که امام مهدی (ع) هم بتواند بیش از هزار سال عمر کند.

[۱]. کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، باب ۴۶، ص ۵۲۴، ح ۵؛ بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۲۱۷، ح ۵.

[۲]. کتاب الغیة (طوسی)، ص ۱۰۵؛ بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۲۲۰، ح ۹.

[۳]. کتاب الغیة (طوسی)، ص ۱۰۸، بحارالانوار، ج ۵۱، صص ۲۲۲ و ۲۲۳.

[۴]. کتاب الغیة (طوسی)، ص ۲۵۹.

[۵]. ر. ک: کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، باب ۴۳، صص ۵۳۳ و ۶۳۹.

[۶]. ر. ک: الفصول العشرة فی الغیة، مندرج در: مؤتمر العالمی لألفية الشيخ المفید، سلسلة مصنفات الشيخ المفید، چاپ اول: قم، ۱۴۱۳ ه. ق، ج ۳، صص ۹۱ و ۱۰۳.

[۷]. ر. ک: کتاب الغیة، صص ۷۸ و ۸۷.

[۸]. ر. ک: همان، صص ۲۵۸ و ۲۶۰.

[۹]. ر. ک: بحارالانوار، ج ۵۱، باب ۱۴، صص ۲۲۵ و ۲۹۳.

[۱۰]. ر. ک: علی اکبر مهدی پور، طول عمر امام زمان عج از دیدگاه علوم و ادیان، چاپ دوم: تهران، کعبه، ۱۴۰۴ ه. ق؛ سیدهادی حسینی، امام مهدی (ع): طول عمر، با نظارت و اشراف: محمد حکیمی، چاپ اول: مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۱؛ محمد مظاهری، امکان طول عمر تا بی نهایت، برگرفته از قرآن و حدیث، چاپ اول: قم، ارغوان دانش، ۱۳۸۳؛ حسین فریدونی، زنده روزگاران: جستاری در دیر زیستی امام عصر (ع)، چاپ اول: تهران، آفاق، ۱۳۸۱؛ محمدجواد میردامادی، پژوهشی علمی پیرامون طول عمر، کهولت و پیش گیری از پیری، زیر نظر رضا ملک زاده، چاپ اول: تهران، بدر، ۱۳۷۸؛ سیدمحمدباقر صدر، رهبری بر فراز قرون: پژوهشی درباره امام مهدی (ع) (ترجمه کتاب بحث حول المهدی (ع))، تحقیق: عبدالجبار شراره، ترجمه: مصطفی شفیع، چاپ اول: تهران، موعود، ۱۳۷۹، صص ۶۳ و ۷۷؛ علی محمد علی دخیل، الإمام المهدی (ع)، چاپ دوم: بیروت، دارالمرتضی، ۱۴۰۳ ه. ق، صص ۱۴۱ و ۱۸۶.

[۱۱]. متن عربی این جمله چنین است: «أقوی دلیل امکان وقوعه».

[۱۲]. ر. ک: تورات، سیقر پیدایش، باب پنجم، بند ۵؛ کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۲۳، ح ۳ به نقل از پیامبر اسلام (ص)؛ علی بن الحسین المسعودی، مروج الذهب و معادن الجواهر، چاپ دوم: قم، دار الهجرة، ۱۴۰۴ ه. ق، ج ۱، ص ۴۸؛ بحارالانوار، ج ۱۱، ص ۲۶۸، ح ۱۹ (به نقل از امام صادق (ع)).

[۱۳]. ر. ک: محمدبن جریر الطبری، تاریخ الطبری تاریخ الأمم و الملوك، بیروت، مؤسسة عزالدین، ۱۴۰۷ ه. ق، ج ۱، صص ۸۱ و ۸۲؛ بحارالانوار، ج ۱۱، ص ۲۶۹ (به نقل از کتاب سعد السعود سیدبن طاووس).

[۱۴]. ر. ک: تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۴؛ بحارالانوار، ج ۱۱، ص ۲۶۹. در منابع تاریخی آمده است که حوا (س) یک سال پس از وفات حضرت آدم (ع) از دنیا رفت.

[۱۵]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۸؛ مروج الذهب، ج ۱، ص ۴۹؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۵؛ بحارالانوار، ج ۱۱، ص ۲۶۹.

[۱۶]. علی بن ابراهیم القمی، تفسیر القمی، چاپ اول: بیروت، مؤسسة الأعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۲ ه. ق، ج ۲، ص

[۱۷]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۱۱؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۵.

[۱۸]. ر. ک: مروج الذهب، ج ۱، ص ۴۹.

[۱۹]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۱۴؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۵.

[۲۰]. ر. ک: مروج الذهب، ج ۱، ص ۴۹.

[۲۱]. ر. ک: همان، ص ۵۰.

[۲۲]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۱۷؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۵.

[۲۳]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۲۰؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۸.

[۲۴]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۲۳؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۸۹. «أخنوخ» یا «خنوخ» همان حضرت «ادریس» است که به اعتقاد یهودیان به آسمان ها صعود کرده است. اهل سنت نیز معتقدند که حضرت ادريس همچنان زنده و در آسمان هاست. این موضوع از نظر شیعیان مسلم نیست. ر. ک: سیدمحمدحسین طباطبایی، المیزان فی تفسیر القرآن، قم، انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ج ۱۴، ص ۷۱.

[۲۵]. مروج الذهب، ج ۱، ص ۵۰.

[۲۶]. تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۲۷؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۹۰.

[۲۷]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب پنجم، بند ۳۱؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۹۰، در کتاب اخیر سن «لَمَك» ۷۸۰ سال ذکر شده است.

[۲۸]. ر. ک: مروج الذهب، ج ۱، ص ۵۰.

[۲۹]. ر. ک: تورات، سفر پیدایش، باب نهم، بند ۲۹؛ مروج الذهب، ج ۱، ص ۵۲؛ تاریخ الطبری، ج ۱، صص ۹۰ و ۹۳.

[۳۰]. ر. ک: کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۲۳، ج ۱، به نقل از امام جعفر صادق (ع)؛ بحارالانوار، ج ۱۱، ص ۲۸۵، ج ۲؛ تاریخ الطبری، ج ۱، ص ۹۳. در کتاب اخیر روایت های مختلفی درباره عمر نوح نقل شده که از ۹۵۰ تا ۱۹۵۰ سال در نوسان است.

[۳۱]. ر. ک: کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۲۴، ج ۳ به نقل از امام جعفر صادق (ع).

[۳۲]. ر. ک: کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۶۳؛ بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۳۴۳.

[۳۳]. ر. ک: همان.

[۳۴]. ر. ک: همان.

[۳۵]. ر. ک: همان.

[۳۶]. ر. ک: کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۵۴.

[۳۷]. ر. ک: همان، ص ۵۶۱؛ کتاب الغیبة (طوسی)، ص ۸۳.

[۳۸]. ر. ک: کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۴۷.

[۳۹]. ر. ک: همان، ص ۵۶۷؛ کتاب الغیبة (طوسی)، ص ۸۳.

[۴۰]. ر. ک: الإمام المهدی (ع)، صص ۱۴۶ ۱۸۶.

[۴۱]. ر. ک: امکان طول عمر تا بی نهایت، صص ۸۹ ۱۳۶.

[۴۲]. ر. ک: ابوحاتم سهل بن محمد بن محمد سجستانی، المعمرون و الوصایا، تحقیق: عامر عبد المنعم، چاپ اول: بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۹۶۱ م.